

Reviderad: Naturvärdesinventering och bedömning av habitatnätverk på Dragningslistan 3 i Hägersten

Beställare: Pargema Förvaltning

Upprättad av: Sofie Ericsson /070 316 48 28 och Naturföretaget

Granskad av: Maija Åfeldt/073 620 60 *MAT*

Datum: 2020-03-02

Geoveta AB
Sjöängsvägen 2
192 72 Sollentuna
Telefon: 08-410 112 60

1	SAMMANFATTNING.....	1
2	ALLMÄNT OM UPPDRAGET	1
3	ÖVERGRIPANDE BESKRIVNING AV OMRÅDET	1
4	METOD	2
4.1	Förstudie	2
4.2	Naturvärdesinventering.....	2
4.3	Datainsamling.....	4
4.4	Rapportering av arter.....	4
4.5	Arter inom Artskyddsförordningen.....	4
4.6	Invasiva arter.....	4
4.7	Osäkerhet i bedömningen.....	4
5	NATURVÄRDEN.....	4
5.1	Biotopkvalitet	4
5.2	Rödlistade arter	5
5.3	Invasiva arter.....	5
6	BEDÖMNING AV PÅVERKAN PÅ HABITATNÄTVERK	6
6.1	Groddjur.....	6
6.2	Eklevande arter	6
7	BESKRIVNING AV NATURVÄRDESOBJEKT	7
7.1	Objekt 1, Skogsdunge med tallar.....	8
7.1.1	Beskrivning	8
7.1.2	Naturvårdsarter.....	8
7.1.3	Naturvärdesbedömning	8
7.1.4	Natura 2000-naturtyp	9
7.2	Objekt 2, Ruderatmark med tallar	9
7.2.1	Beskrivning	9
7.2.2	Naturvårdsarter.....	9
7.2.3	Naturvärdesbedömning	9
7.2.4	Natura 2000-naturtyp	9

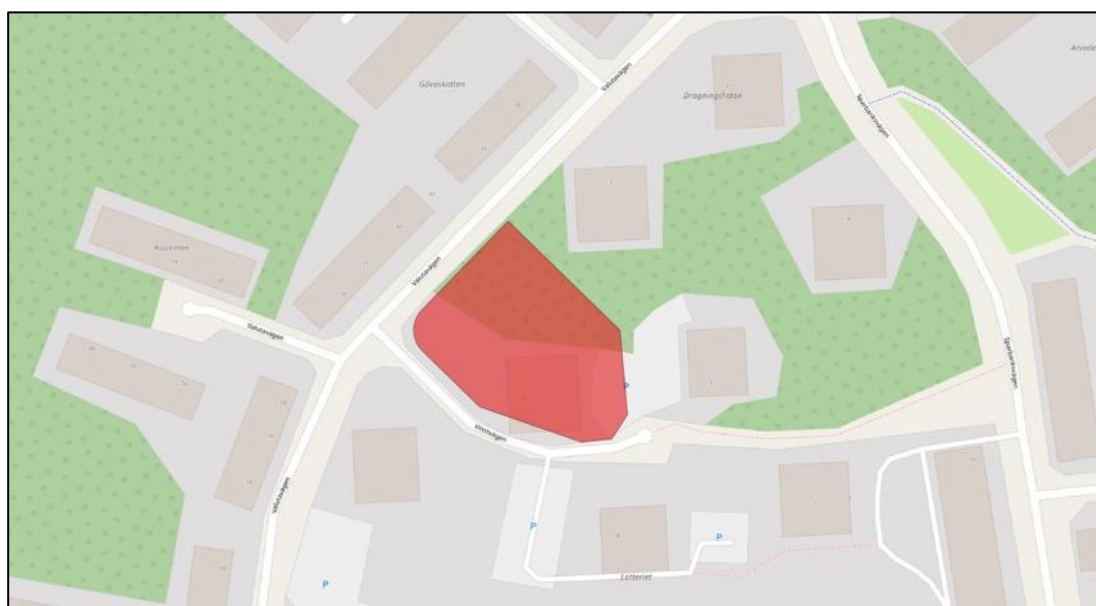
8	SLUTSATSER	11
9	REFERENSER	12
9.1	Litteratur	12
9.2	Databaser	12

1 SAMMANFATTNING

En naturvärdesinventering har utförts enligt Svensk Standard på fastigheten Dragningslistan 3 på Hägerstensåsen. Två naturvärdesobjekt har identifierats inom området och båda har bedömts vara objekt av klass 4, det vill säga den lägsta av klasserna. Objekten bestod av en skogsdunge med tallar och en ruderatmark med tallar. Området bedöms inte ha stor betydelse för eklevande arter kopplade till äldre ekar eftersom förekommande ekar är ungträd eller sly. Området saknar även viktiga habitatkvaliteter för groddjur.

2 ALLMÄNT OM UPPDRAGET

Stockholms Stads Miljöförvaltning upprättar en ny detaljplan för kvarteret Dragningslistan 3 i Hägersten och har pekat ut att det behöver göras en naturvärdesinventering. Miljöförvaltningen har gjort en kartering som visat att planområdet ingår i ett habitatnätverk för groddjur och eklevande arter. Därför har det gjorts en naturvärdesinventering samt en bedömning av detaljplanens påverkan på habitatnätverk för eklevande arter och groddjur. Utredningen gjordes åt Pargema Förvaltning via Roger Jakobsson hos Zin arkitektur.

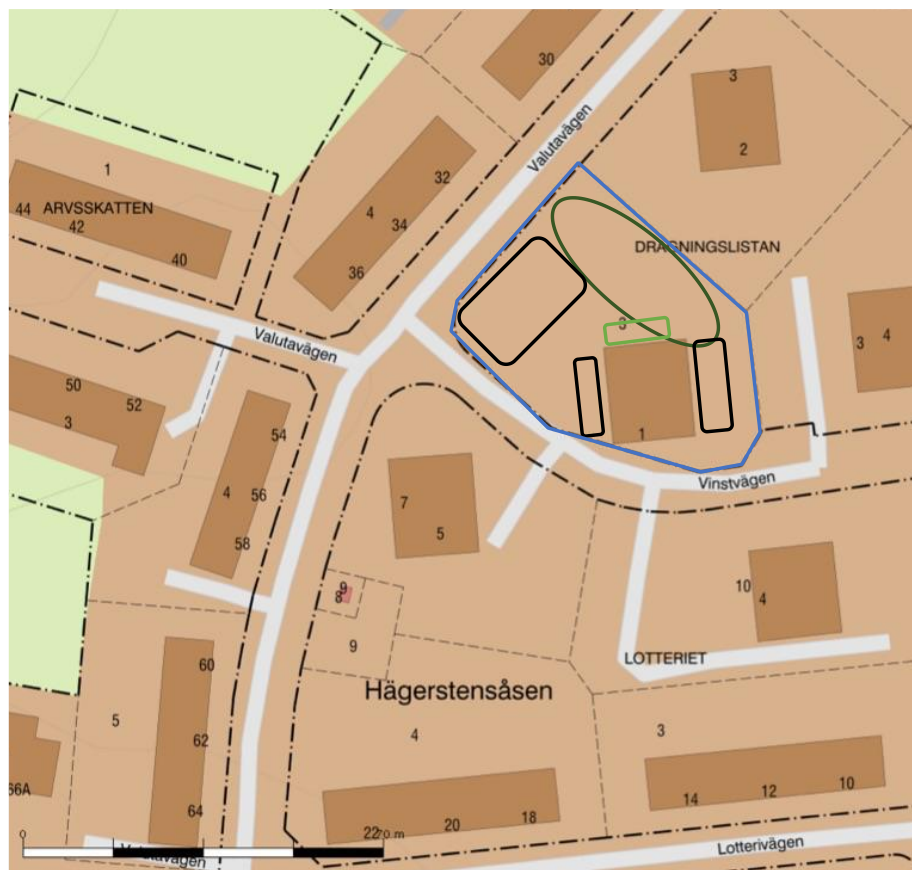
Figur 1. Planområdet (rödmarkerat) i Hägersten. Karta från OpenStreetMap (OpenStreetMap och bidragsgivare). Koordinatsystem i SWEREF99 18 00. Norr är uppåt i figur.

3 ÖVERGRIPANDE BESKRIVNING AV OMRÅDET

Det inventerade området är cirka 0,3 hektar. Området ligger mellan husen i ett bostadsområde som är byggt på 1950–60-talen. Det inventerade området består av en skogsdunge i norr, små områden med hållmarker, kortklippt gräsmatta samt ruderatmark (figur 2). Området är starkt påverkat av mänsklig aktivitet och delar av området används som uteplats. I skogsdungen har det dumpats både skräp och trädgårdsavfall.

Runt huset finns flera mindre områden med ruderatmark. Dessa ruderatområden klassas som lågt naturvärde, på grund av att de saknar naturvårdsarter eller biotopkvaliteter som gör att de kan klassas som naturvärdesobjekt. I ett urbant landskap kan dessa små ytor dock vara viktiga för att behålla den biologiska mångfalden i staden.

Området gränsar inte till några riksintressen, områdesskydd eller nyckelbiotoper.

Figur 2. Översiktsbild över planområdet Dragningslistan 3 (blå linje). Oval cirkel representerar skogsdungen, svarta rektanglar representerar ruderatmark och grön rektangel representerar hållmarksområde. Modifierad karta från Lantmäteriet. Norr är uppåt i bild.

4 METOD

4.1 Förstudie

Tidigare artfynd från området har inhämtats från ArtDatabanken. Som underlag för bedömningen av påverkan på habitatnätverken har landskapsekologiska analyser från Stockholms stad 2006–2007 granskats.

4.2 Naturvärdesinventering

Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera områden som är av betydelse för biologisk mångfald. Inventeringen utfördes enligt Svensk Standard för Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) (SS 199000:2014), den 18 juni och 5 juli 2019 av Sara Lundkvist på Naturföretaget åt Geoveta.

Inventeringen utfördes på fältnivå med detaljeringsgrad Detalj, och med tilläggen Naturvärdesklass 4 och Detaljerad redovisning av artförekomst.

Det inventerade området delades upp i delområden och bedömdes avseende naturvärdesklass (se figur 8). Naturvärdesklassen baseras på områdets biotopvärde och artvärde. Biotopvärdet bedömdes utifrån områdets biotopkvaliteter och biotopens sällsynthet eller hur hotad den är. Artvärdet bedömdes utifrån förekomst av naturvårdsarter, rödlistade arter, hotade arter samt artrikedom.

Naturvårdsarter är ett samlingsbegrepp för arter som behöver uppmärksammas inom naturvården. Det vill säga arter som är extra skyddsvärda, antingen genom att själva vara av särskild vikt eller genom att peka på att områden eller naturtyper är särskilt viktiga ur ett naturvårdsperspektiv. I begreppet ingår rödlistade arter, skyddade arter (fridlysta arter och sådana som är listade i EU:s art- och habitatdirektiv eller fågeldirektiv), signalarter (indikerar artrikedom), typiska arter (som är lämpliga indikatorer för en Natura 2000-naturtyps bevarandestatus), ansvarsarter (arter som har en betydande andel av sin population inom ett visst begränsat geografiskt område), samt nyckelarter (arter som bär upp artsamhällen).

Naturvärdesbedömningen resulterar i att området antingen bedöms ha ett lågt naturvärde (områden av ingen eller ringa betydelse för biologisk mångfald) eller bedöms ingå i någon av följande naturvärdesklasser (enligt standard SS 199000:2014):

- **Klass 1. Högsta naturvärde:**
Områden av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.
- **Klass 2. Högt naturvärde:**
Områden av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. Motsvaras ungefär av t.ex. Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, Våtmarksinventeringens klass 1 och 2 och skogsbrukets klass Urvatten.
- **Klass 3. Påtagligt naturvärde:**
Området behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att dess ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Motsvaras ungefär av Skogsstyrelsens objekt med naturvärde, Våtmarksinventeringens klass 3 och 4 och skogsbrukets klass Naturvatten.
- **Klass 4. Visst naturvärde:**
Området behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att dess ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för

biologisk mångfald, exempelvis äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

4.3 Datainsamling

Data samlades in i fält med appen Collector for ArcGIS i surfplatta, med ortofoto som bakgrund. Polygoner, punkter och linjer ritades in och synkroniserades direkt in i ArcGIS, med en noggrannhet på 5–10 meter efter koordinatsystemet SWEREF 99 TM.

4.4 Rapportering av arter

Alla påträffade arter av naturvårdsintresse har rapporterats in till Artportalen. För rödlistade och skyddade arter togs en koordinat för varje förekomst, med undantag för om många förekomster av samma art fanns i samma delområde. Övriga naturvårdsintressanta arter rapporterades med en koordinat per delområde där de påträffades.

4.5 Arter inom Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen SFS 2007:845 skyddar fridlysta arter juridiskt, det vill säga arter som kan påverka en eventuell exploatering i området. Inga sådana arter påträffades dock i det inventerade området på fastigheten Dragningslistan 3.

4.6 Invasiva arter

Påträffade främmande invasiva arter redovisas under rubrik Naturvärden (stycke 5.3).

4.7 Osäkerhet i bedömningen

Inventeringen var en naturvärdesinventering utan tillägget Fördjupad artinventering, så ingen artgrupp har inventerats detaljerat.

5 NATURVÄRDEN

5.1 Biotopkvalitet

Trots att området är starkt påverkat av mänsklig aktivitet, fanns det biotopkvaliteter som är viktiga för ett flertal artgrupper. De äldre tallarna är viktiga för många insekter och fåglar. Några av tallarna är uppskattningsvis över 100 år (figur 3).

I närheten av det inventerade området fanns flera liknande miljöer med äldre tallar på hållmarker. Ur en landskapsekologisk kontext blir det inventerade området en del i en större struktur med hållmarker och äldre tallar i en urban miljö.

Figur 3. Äldre solbelysta tallar i det sydöstra delen av området. Foto från Naturföretaget.

5.2 Rödlistade arter

Ask och alm, som omfattas av ArtDatabankens Rödlistade arter, påträffades i området. De påträffade träden var enbart unga träd och sly och därmed av lågt naturvärde. Äldre, friska träd har ett högre naturvärde än unga träd och slyuppslag.

I skogsdungen växer bärande träd och buskar. Dessa ger skydd åt många arter och är en födokälla för flera arter.

5.3 Invasiva arter

Den invasiva arten parksallat växer i den östra delen av skogsdungen samt intill huset (figur 4). Parksallat är en art som är svår att få bort och ofta behöver man täcka jorden i flera år för att få bukt med den. Ett alternativ till detta är att jorden, med hela rotsystemet, schaktas bort och omhändertas så att spridning av parksallaten förhindras.

Figur 4. Bestånd av den invasiva arten parksallat. Foto från Naturföretaget.

6 BEDÖMNING AV PÅVERKAN PÅ HABITATNÄTVERK

6.1 Groddjur

Området är sedan tidigare utpekat i ett habitatnätverk för groddjur (Mörtberg med flera 2006) där spridning är trolig. Därför eftersöktes strukturer som är viktiga för groddjur. Området består av en skogsdunge med mycket tallar och buskar, hållmark och ruderatmarker, vilket inte är optimala naturtyper för habitat för groddjur, då groddjur oftast söker sig till fuktigare miljöer.

I skogsdungen är växtligheten tät och det finns möjligheter för groddjur att gömma sig då det är ett tätt buskskikt som skapar både skugga och gömställen. Det inventerade området hyser inga naturliga småvatten eller våtmarker.

Inventeringsområdet är troligen inte lämpligt habitat för groddjur att spendera längre tid i. Däremot kan området fungera som en spridningsväg för groddjur då träden och buskarna ger både skugga och skydd och ingår i en struktur av flera liknande miljöer mellan husen i närområdet. Paddor som inte är lika känsliga för uttorkning är den troligaste arten att utnyttja miljön. Eventuellt kan skogsdungen fungera som ett sommarhabitat för någon enstaka individ. Enligt habitatnätverksutredningen från 2006 ligger inte området på en plats som utgör en viktig spridningslänk. I ett landskapsekologiskt perspektiv kommer en exploatering av området ha en liten effekt på spridningen av groddjur i Hägerstensåsen.

6.2 Eklevande arter

Området ligger precis utanför gränsen till ett habitatnätverk för eklevande arter (Mörtberg med flera 2007). Det inventerade området hyser inga grova och skyddsvärda ekar, men det finns en yngre ek (figur 5) samt en del eksly.

Många eklevande arter vill ha träd som är betydligt äldre än det trädet som finns i området. Eftersom det är lång leveranstid på grova ekar kan det unga trädet som finns i området utgöra framtida grov ek. I nuläget utgör dock inte området någon viktig spridningslänk för eklevande arter knutna till äldre ekar.

Figur 5. Den unga eken på området. Foto från Naturföretaget.

7

BESKRIVNING AV NATURVÄRDESOBJEKT

Två naturvärdesobjekt identifierades inom området, figur 6–9. Här nedan beskrivs objekten i text och bild.

7.1 Objekt 1, Skogsdunge med tallar

Figur 6. Skogsdunge med tallar. Foto från Naturföretaget.

7.1.1 Beskrivning

Objektet består av en liten skogsdunge mellan husen. Trädskiktet domineras av tallar men det finns ett visst inslag av yngre lövträd som rönn, sälg, lönn, ask och alm. Tallarna varierar i ålder från yngre medelålder till enstaka äldre individer. Ett tätt buskskikt bestående av nypon, hagtorn och oxbär täcker en stor del av ytan. Objektet ligger i en backe. I de högst belägna delarna är det berg i dagen och det växer blåbärsris, kruståtel, lundgröe, stinknäva och kärleksört. Längre ner blir jordtäcket tjockare och mer näringsgynnade arter som kvickrot och nejlikrot växer där.

Objektet hyser vissa biotopkvaliteter förknippade med brynmiljöer, som det stora inslaget av bärande buskar och träd. Det gör att miljön är viktig för bland annat fåglar och insekter, särskilt i en urban miljö där tät vegetation inte är så vanligt. På några ställen har närboende dumpat trädgårdsavfall.

7.1.2 Naturvårdsarter

Ask, alm

7.1.3 Naturvärdesbedömning

Naturvärdesklass 3. Värderingen baseras på att området bedöms ha ett ”Visst biotopvärde”, främst med avseende på de äldre tallarna samt de bärande buskarna och träden som utgör habitat och födoresurs till många arter.

7.1.4 Natura 2000-naturtyp

Det finns ingen Natura 2000-naturtyp inom området.

7.2 Objekt 2, Ruderatmark med tallar

Figur 7. Ruderatmarken med tallar. Fotot från Naturföretaget.

7.2.1 Beskrivning

Objektet består av en liten remsa mellan två parkeringsplatser där det växer några medelålders tallar. Buskskiktet består främst av oxbär och andra trädgårdsrymlingar. Här växer även sly av alm och rönn. I fältskiktet återfinns arter som knölklocka, löktrav och blåeld.

7.2.2 Naturvårdsarter

Alm (sly)

7.2.3 Naturvärdesbedömning

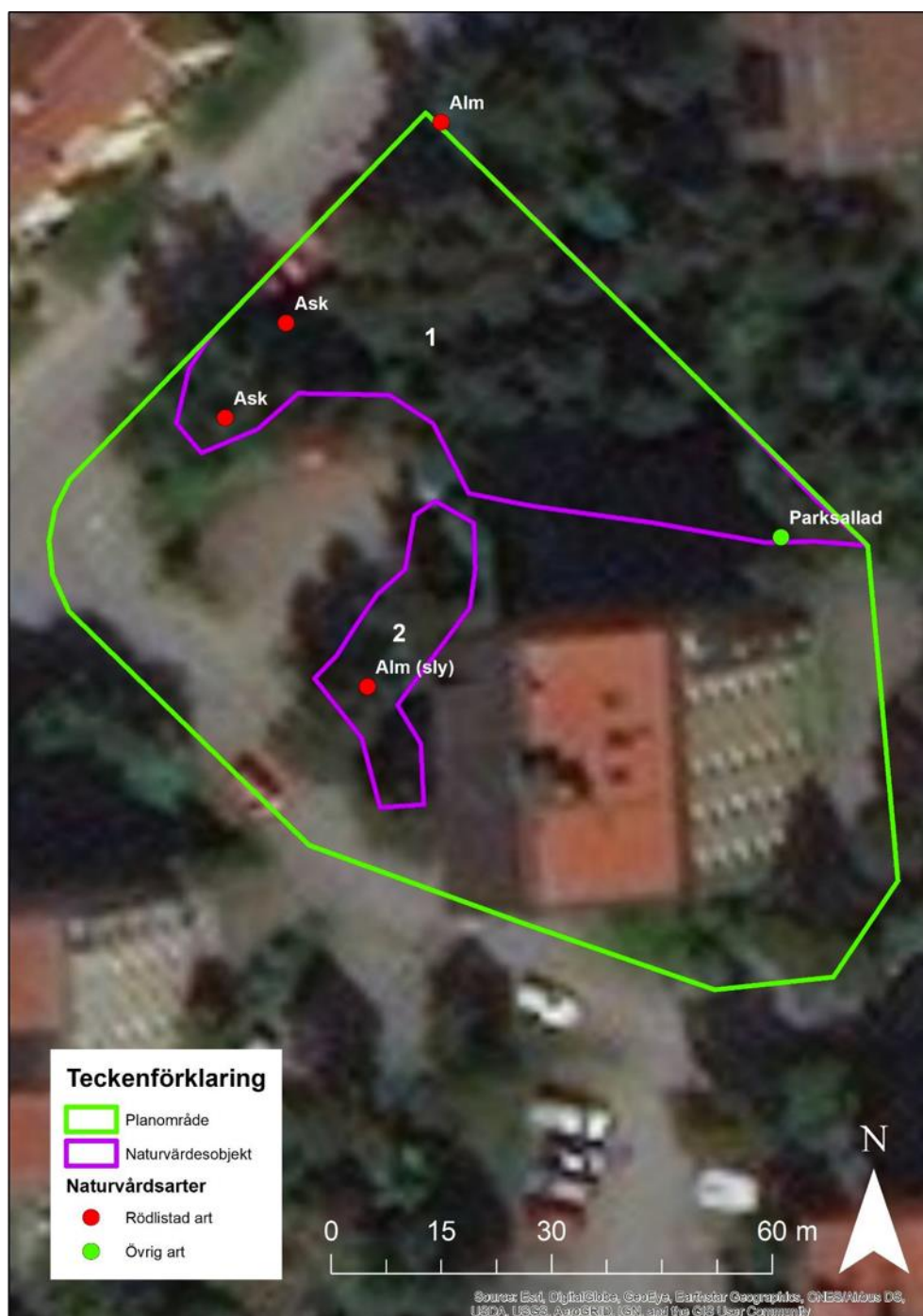
Naturvärdesklass 4 (Svag). Bedömningen baseras på Visst biotopvärde främst på grund av tallarna. Artvärdet bedöms som Lågt trots att den rödlistade arten alm växer där. Då den växer som sly som klipps ner med jämna mellanrum bedöms inte arten höja artvärdet.

7.2.4 Natura 2000-naturtyp

Det finns ingen Natura 2000-naturtyp inom området.

Figur 8. Placering av de två naturvärdesobjekten. 1) skogsdunge med tallar 2) ruderatmark med tallar.

Figur 9. Placering av naturvårdsarterna i området.

8 SLUTSATSER

Hägerstensåsen är ett mycket tätbebyggt område med små grönområden. Det är av stor vikt att bevara delar av grönområden för att djur och natur ska kunna röra sig inom området och ut till större naturområden.

Naturvärdesinventeringen visar att planerad bebyggelse på platsen medför att skogsdungen med tallar, som ligger till grund för klassningen av objekt 1, förväntas försvinna. Detta kan medföra att objektets klassning försämras. En rekommendation är att i det fortsatta planarbetet undersöka möjligheten att ytterligare begränsa intrånget i skogsdungen i syfte att bevara de äldre träden. De äldre träden är viktiga ur ett ekosystemtjänst-perspektiv då de bidrar med funktionen *skydd mot översvämning och skyfall*.

För att upprätthålla eller förbättra platsens naturvärdesklassning bör kompensationsåtgärder utföras, exempelvis gallring av skogsdungen på snabbväxande lövträd som skuggar tallarna som då riskerar att bli trängda och dö i förtid. Dessa åtgärder innebär en viss inlämpning av marken men kan samtidigt höja planområdets rekreativa värden.

Då området saknar våtmark eller andra viktiga naturtyper för groddjur gjordes bedömningen att det inte fanns boplatser inom fastigheten. Däremot kan skogsdungen användas som en transportsträcka mellan grönområden i Hägersten. Det är viktigt att bevara delar av naturmarken för att djur ska kunna röra sig i området, och därmed uppehålla den biologiska mångfalden.

9 REFERENSER

9.1 Litteratur

- ArtDatabanken (2015). Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. Nitare, J. 2000. Signalarter – Indikatorer på skyddsvärd skog. Jönköping, Skogsstyrelsens förlag.
- SIS (2014). Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. SS 199000:2014.
- Mörtberg, U., Zetterberg, A. & Gontier, M. (2006). Landskapsekologisk analys för miljöbedömning: Metodutveckling med groddjur som exempel. Miljöförvaltningen, Stockholms stad.
- Mörtberg, U., Zetterberg, A. & Gontier, M. (2007). Landskapsekologisk analys i Stockholms stad: Habitatnätverk för eklevande arter och barrskogsarter. Miljöförvaltningen, Stockholms stad.
- Naturföretaget (2019). Naturvärdesinventering samt bedömning av påverkan på habitatnätverk för eklevande arter och groddjur inom område för Dragningslistan 3, Hägerstensåsen. Daterad 2019-06-26.

9.2 Databaser

- ArtDatabanken. Uttag ur Artportalen och Obsdatabasen (2019-05-23)
- ArtDatabanken. www.artfakta.artdatabanken.se (2019-06-25)